

دیالیز صفاقی چیست؟

در بیمارانی که نارسایی مزمن کلیوی دارند زمانی که عملکرد کلیه ها به ۱۵-۱۰ درصد میزان طبیعی برسد، نیاز به یکی از روش های جایگزین مانند همودیالیز، دیالیز صفاقی یا پیوند پیدا می کنند. دیالیز صفاقی یکی از دو روش دیالیز است. در این روش فرایند دیالیز در داخل بدن و توسط خود بیمار انجام می گیرد. فضای شکم از آستری به نام غشاء صفاقی پوشیده شده است که روده ها و سایر احشاء شکمی را می پوشاند. این غشا حفره های کوچک و زیادی دارد که از آن برای جدا کردن آب و مواد زائد استفاده می شود.

برای انجام دیالیز صفاقی، طی یک عمل جراحی، یک لوله (کاتتر) داخل شکم گذاشته می شود، سپس مایع مخصوص دیالیز صفاقی از طریق این لوله وارد شکم شده و بعد از چند ساعت و انجام عمل تصفیه خون و خروج مواد زائد مجدداً آن مایع از بدن خارج می شود.

در این نوع دیالیز پرده صفاق مانند یک صافی عمل می کند زمانی که مایع دیالیز صفاقی وارد شکم می شود، مواد زائد از خون خارج و وارد این مایع می شود. در مرحله بعد فضای داخل شکم، توسط لوله ای که در حفره شکم

گذاشته شده، از مایع قبلی تخلیه و مجدداً از مایع تمیز پر میشود.

به این فرایند، تعویض محلول گفته می شود. پزشک متخصص به شما خواهد گفت که هر روز چند بار نیاز به تعویض دارید و هر بار چه میزان مایع باید وارد شکم شود و این مایع باید چند ساعت در حفره شکم باقی بماند.

دسترسی به فضای صفاق:

جهت انجام دیالیز صفاقی لوله ای نرم و قابل انعطاف از طریق عمل جراحی در حفره شکم گذاشته می شود. این عمل بسته به نوع کاتتر و شرایط بیمار، ممکن است به صورت سرپایی و از طریق بی حسی موضعی یا از طریق عمل جراحی در درون شکم گذاشته شود. کاتتر ممکن است برای مدت کوتاهی موجب احساس ناراحتی شما شود، اما خود دیالیز صفاقی دردناک و آزاردهنده نیست.

مراقبت از کاتتر دیالیز:

تمیز نگه داشتن کاتتر دیالیز صفاقی، کلید پیشگیری از عفونت و سالم ماندن است. در صورتی که تمام مواردی که آموزش دیده اید را رعایت کنید مشکلی شما را تهدید

نخواهد کرد در غیر اینصورت ممکن است عفونت پرده شکم ایجاد شود.

دیالیز صفاقی به صورت دیالیز صفاقی سرپایی مداوم یا به کمک دستگاه انجام می شود در حال حاضر در کشور ما اکثر دیالیزهای صفاقی به صورت سرپایی مداوم است. این روش به صورت مداوم و بدون دخالت دستگاه، در حالی انجام می گیرد که فرد می تواند فعالیت های روزمره خود را انجام دهد. در این روش بیمار میزان مایع دستور داده شده را با فواصل زمانی خاص از طریق کاتتر وارد حفره شکم می کند. تعداد تعویض ها توسط پزشک مشخص می شود. جهت سالم نگه داشتن کاتتر باید آن را تمیز و خشک نگه دارید از هر گونه ایجاد کشش در لوله خودداری کنید و لوله را در وان یا استخر غوطه ور نکنید.

نحوه آموزش دیالیز صفاقی به بیمار:

در خصوص نحوه انجام دیالیز صفاقی شما در مراکز مخصوص یا کلینیک های دیالیز صفاقی توسط پزشک و پرستار آموزش های لازم را خواهید دید.

قبل از آنکه فرد بتواند خود به تنهایی دیالیز صفاقی را انجام دهد پرستار دوره دیده، نحوه انجام دیالیز و جنبه های مختلف مراقبت را به بیمار آموزش خواهد داد. بیشتر

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر فقیهی

دیالیز صفاقی (دیالیز شکمی)

ویژه آموزش به بیمار

تهیه کننده:

محسن طالبی - کارشناس پرستاری

تایید کننده :

دکتر مهسا ترابی جهرمی

(فوق تخصص کلیه)

منابع:

پرستاری داخلی جراحی برونسودارث ۲۰۱۸

تابستان ۱۴۰۰

EDU-PT-50/B

نکته: دیالیز صفاقی باعث درمان نارسایی کلیوی یا بهبود عملکرد کلیه نمی شود تنها علائم ناشی از عدم کارکرد مناسب کلیه را از بین خواهد برد.

بنابراین بیمار باید تا زمان پیوند کلیه دیالیز صفاقی را انجام دهد. در مورد بیمارانی که خودشان قادر به انجام دیالیز صفاقی نیستند در صورت داشتن سایر شرایط انجام دیالیز صفاقی (حفره شکم عمل جراحی نشده باشد، وجود فتق شکمی، اختلالات عروق شکم و ...) همراه بیمار می تواند آموزش لازم را ببیند و دیالیز صفاقی را انجام دهد.

بعضی از بیماران ممکن است به دلیل نداشتن شرایط پیوند تمام عمر نیازمند به انجام دیالیز صفاقی باشند این موضوع هیچگونه تداخلی با فعالیت های آنها نخواهد داشت و آنها می توانند یک زندگی عادی را تجربه و به فعالیت های روزمره خود ادامه دهند.

بیماران در طی ۳ تا ۱۴ روز نحوه انجام تعویض را به خوبی خواهند آموخت. در اکثر مراکز، آموزش ها در کلینیک های دیالیز صفاقی به صورت سرپایی انجام می گیرد و نیاز به بستری شدن بیمار نیست. بعد از اطمینان از انجام دیالیز تحت نظر پرستار، بیمار می تواند در منزل به تنهایی این کار را انجام دهد و به فعالیت های روزمره خود بپردازد.

بیماران دیالیز صفاقی وسایل مورد نیاز از جمله مایع دیالیز را از مرکز تحت درمان خود به صورت رایگان دریافت می کنند و در صورت هر گونه مشکل می توانند به مراکز خود مراجعه کرده یا تلفنی از پرستاران خود کمک بگیرند.

مزایای دیالیز صفاقی:

۱- در این نوع دیالیز بیمار نیاز به بستری در بیمارستان ندارد.

۲- آزادی عمل بیشتری در انتخاب نوع غذا و مصرف مواد غذایی دارد.

۳- بیمار قادر به مسافرت است و چون خود بیمار دیالیز صفاقی را انجام می دهد اعتماد به نفس بهتری پیدا می کند.